

INTERVIEW BREDANAAR MAARTEN KOREMAN ONDERZOCHT DE TOEKOMST VAN JEUGD OP HET PLATTELAND

‘Ja, jongeren verlaten hun dorp, maar niet uit vrije wil’

Een dorp met alleen nog maar grijsjarigen. Ligt dat toekomstscenario op de loer voor West-Brabant? Niet als de jeugd het zelf voor het zeggen heeft, blijkt uit onderzoek van Maarten Koreman. „Maar ze moeten wel een huis kunnen vinden.”

Inge Jacobs

Sprundel/Breda

Franse toestanden waar jongeren massaal het platteland de rug toekeren, kennen we hier niet. Maar het wordt wel echt tijd om naar de woondromen van de jeugd te luisteren, vindt Koreman. De geboren en getogen Bredenaar weet waarover hij het heeft. Hij is recent gepromoveerd op een onderzoek naar de toekomst van jongvolwassenen op het platteland.

Laten we maar meteen met de deur in huis vallen. Wonen er over vijftien jaar nog jongeren in kleine dorpjes in West-Brabant?

„Absoluut, ik ben juist heel positief. Voor mijn onderzoek heb ik jongeren tussen de 18 en 30 jaar oud gevraagd hoe ze over vijftien jaar willen wonen. En het was opvallend dat de meeste jongeren aangeven in dezelfde omgeving te willen blijven wonen. Vaak zelfs in dezelfde kern.”

Hoe komt dat?

„Ze hebben daar vrienden en familie, zitten bij de carnavalsvereniging, de voetbalclub of de kerk. Daar willen ze blijven. En zelfs jongeren die nu in de stad wonen, zien zichzelf die stad weer verlaten. Want ze associëren het platteland met rust en ruimte.”

Toch merken kleine kernen in West-Brabant dat twintigers en dertigers verdwijnen en niet meer terugkomen. Wat is daarvan de oorzaak?

„Er is simpelweg te weinig aanbod. Er worden wel huizen gebouwd, maar je ziet dat gemeenten en projectontwikkelaars zich vooral richten op snelle successen. Vaak zijn dat grote gezinswoningen en huizen in het duurdere segment. Daar hebben zowel jongeren als ouderen die voor doorstroming kunnen zorgen, niets aan. In kleine dorpen is het aanbod veel te klein en te homogeen.

Wat verder vooral in Brabant speelt, is dat het erg moeilijk is om buiten de dorpskern te bouwen. Dat ‘straatje erbij’ van voormalig minister Hugo de Jonge is hier erg lastig. In grote steden zijn dat soort projecten veel gemakkelijker, worden kleinere huizen gebouwd en zie je dus dat jongeren er wel in slagen om aan een woning te komen.”

Als jongeren eenmaal zijn verhuisd, komen ze dan nog ooit terug?

„Het gebeurt wel, maar het is lastiger. De jongeren die ik heb gesproken en die nu in de stad wonen, willen weliswaar over een aantal jaar landelijker gaan wonen, maar dan wel in de buurt van een stad. Daarom zijn bij-

voorbeeld Ulvenhout en Terheijden zo populair.”

In deze omgeving moeten lokale huizenzoekers steeds vaker concurreren met Randstedelingen die na corona op zoek gaan naar meer ruimte. Sommige gemeenten willen daarom voorrang geven aan eigen inwoners. Is dat een slim idee?

„Ik snap dat heel goed. Deze dorpskernen hebben baat bij inwoners die een binding hebben met het dorp en zich daarvoor willen inzetten. Als jongeren geen huis kunnen vinden waar ze willen en daarom vertrekken, raakt dat uiteindelijk het sociale gebeuren in het dorp.”

Op welke manier?

„Je ontnemt mensen hun woondroom en verliest zo degenen die iets willen betekenen voor het dorp. Clubs en verenigingen draaien meestal op vrijwilligers en het zou echt zonde zijn als die verdwijnen omdat niemand het overeind houdt. Een dorpshuis zoals hier in Sprundel, de carnavalsvereniging, een biljartvereniging – die binden een dorp echt.”

Wat is de impact op de leefbaarheid in zo'n dorp als jongeren weggaan?

„Er dreigt nu een hele generatie tus-

senuit te vallen en dat is gevaarlijk. De groep tussen 60 en 75 jaar kan heel veel, maar redt het niet alleen. Daar liggen uitdagingen. Niet alleen voor bijvoorbeeld verenigingen, maar ook als we naar de zorg kijken. Professionals hebben steeds minder tijd en er worden steeds meer mantelzorgers gevraagd. Dus we hebben jongeren nodig.”

Is er voldoende aandacht voor dit probleem?

„Ik denk niet dat politici dit altijd serieus nemen en ze maken volgens mij veel te weinig gebruik van de kracht in dit soort kleine dorpen. Vooral in de landelijke politiek, waar meer aandacht lijkt te zijn voor de Randstad dan voor de rest van Nederland. Simpelweg omdat de meeste Tweede Kamerleden daar wonen. Het is heel veel gegaan over het lerarentekort in grote steden, maar over het huisartsentekort in kleine dorpen...”

Kunnen inwoners hier zelf iets aan doen?

„Zeker. Want ik denk dat de meeste gemeenten wel weten dat dit speelt, maar niet de capaciteit of kennis hebben om er iets aan te doen. Dan kan het helpen als dorpen samen optrekken. Vooral in kernen met één grote

▲ Zorg dat je ook voor jongeren bouwt in kleine dorpen, adviseert Maarten Koreman. FOTO CORINE ROKS/PIX4PROFS

ROKS/PIX4PROFS

“
Het zou slim zijn als jongeren naar hun gemeente stappen en vragen: willen jullie eigenlijk wel dat we hier blijven?

– Maarten Koreman

stad, zoals Roosendaal. Het kan echt helpen als Nispen, Wouw en Wouwse Plantage gezamenlijk naar de gemeente Roosendaal stappen en zeggen: wij lopen tegen hetzelfde probleem aan. Zo geven ze een nog sterker signaal af aan de gemeente dat het probleem niet op slechts één plek leeft.

Als jongeren zich echt niet gehoord voelen, is het verstandig om zelf naar de gemeente te stappen en te vragen: willen jullie eigenlijk wel dat we blijven? Vanaf daar kun je echt een ander gesprek voeren.”

Zijn er plekken waar dat is gelukt?

„Een mooi succesverhaal is een project in het Drentse Vledder. Een vriendengroep is zich actief gaan bemoeien met de woningbouw en heeft zo starterswoningen van de grond gekregen. Het project krijgt nu een vervolg en ook omliggende dorpen willen het overnemen.”

„En de Landelijke Vereniging voor Kleine Kernen, waar ik sinds kort werk, heeft een handreiking gemaakt met tips om dorpen te helpen zelf actie te ondernemen. Vanuit heel Nederland vragen dorpen die aan. Dus ik ben echt positief over de toekomst. Maar het vergt politieke inzet en inzet vanuit de dorpen zelf om die toekomst goed in te richten.”